

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 21.12.1973, sp. zn. 1 Cz 109/73, ECLI:CZ:NS:1973:1.CZ.109.1973.1

Číslo: 50/1974

Právní věta: Aj keď nároky autorov alebo výkonných umelcov vyplývajúce z Autorského zákona (zákona č. 35/1965 Zb.) uplatňujú socialistické organizácie zastupujúce autorov alebo výkonných umelcov (§ 44 odst. 1 zákona č. 35/1965 Zb.) proti iným socialistickým organizáciám, prejednávajú spory o týchto nárokoch z autorského práva súdy v občianskom súdnom konaní a nie hospodárska arbitráž.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 21.12.1973

Spisová značka: 1 Cz 109/73

Číslo rozhodnutí: 50

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Právo autorské, Řízení před soudem, Řízení rozhodčí

Předpisy: 35/1965 Sb. § 44 odst. 1 99/1963 Sb. § 7 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 50/1974 sb. rozh.

Aj keď nároky autorov alebo výkonných umelcov vyplývajúce z Autorského zákona (zákona č. 35/1965 Zb.) uplatňujú socialistické organizácie zastupujúce autorov alebo výkonných umelcov (§ 44 odst. 1 zákona č. 35/1965 Zb.) proti iným socialistickým organizáciám, prejednávajú spory o týchto nárokoch z autorského práva súdy v občianskom súdnom konaní a nie hospodárska arbitráž.

(Rozsudok Najvyššieho súdu SSR z 21. 12. 1973, [1 Cz 109/73](#))

Žalobou podanou na súde 29. 4. 1971 sa žalujúcu ochranný zväz autorský domáhal zaplattenia prevádzkového honoráru 1034 Kčs za verejnú hudobnú produkciu usporiadanú žalovanou organizáciou v K. dňa 18. 1. 1969.

Žalovaná organizácia namietala, že rozhodovanie o uplatnenom nároku nepatrí do právomoci súdov, ale hospodárskej arbitráže, vzhľadom na to, že ide o spor medzi socialistickými organizáciami. Ďalej namietala, že uplatňovaný nárok zanikol, keďže žalobný návrh bol uplatnený na súde až 29. 4. 1971, teda po uplynutí jednoročnej prekluzívnej lehoty. Napokon tvrdila, že žaloba je neopodstatnená

preto, lebo neboli splnené podmienky pre vznik nároku na honorár podľa Autorského zákona.

Mestský súd v Košiciach rozsudkom žalobu zamietol. Konštatoval síce, že so zreteľom na ustanovenie § 53 odst. 2 zákona č. 35/1965 Zb. (Autorského zákona) vec spadá do právomoci súdu, považoval však nárok za prekludovaný. Uplatnený nárok v danom prípade treba posudzovať podľa Hospodárskeho zákonníka, a to aj v otázke zániku práva. Podľa ustanovenia § 130 odst. 2 písm. b) Hosp. zák. lehota na uplatnenie práva žalobcu je jeden rok a plynie od prvého dňa roku nasledujúceho po tom, keď sa právo mohlo uplatniť po prvý raz (§ 131 odst. 3 Hosp. zák.). Keď žalobca uplatnil svoj nárok na súde až 9. 4. 1971, urobil to podľa názoru súdu prvého stupňa po uplynutí tejto prekluzívnej lehoty.

Žalobca podal proti tomuto rozsudku odvolanie a namietala, že súd prvého stupňa nesprávne považoval uplatnený nárok za nárok z hospodárskoprávneho vzťahu medzi socialistickými organizáciami, ktorý sa posudzuje podľa predpisov Hospodárskeho zákonníka. V predmetnej veci ide totiž o občianskoprávny vzťah medzi autormi hudobných diel a ich používateľmi. Žalobca je len ochrannou organizáciou autorov povolanou uplatňovať v ich zastúpení ich nároky vyplývajúce z Autorského zákona. Prvý súd síce správne ustálil, že je tu daná právomoc súdu (§ 53 odst. 2 zákona č. 35/1965 Zb.), avšak nesprávne použil predpisy Hospodárskeho zákonníka v ustanoveniach § 130 a § 131 ustáľujúc, že nárok je prekludovaný. Do úvahy by prichádzalo len premlčanie práva v zmysle ustanovenia § 100 a § 101 O. z., avšak premlčacia trojročná lehota v danom prípade neuplynula. Žalobca preto žiadal zmeniť rozsudok súdu prvého stupňa a vyhovieť žalobe.

Krajský súd v Košiciach rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. V odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že súd prvého stupňa správne ustálil právomoc súdu konať vo veci v súlade s ustanovením § 53 odst. 2 zákona č. 35/1965 Zb. ako osobitným predpisom. Ďalej ustálil, že ide o spor medzi socialistickými organizáciami a preto, pokiaľ ide o otázku zániku práva, treba nárok posudzovať podľa ustanovení § 130 a § 131 odst. 3 Hosp. zák.

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, tak, že obidvoma uvedenými rozsudkami bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Podľa ustanovenia § 7 odst. 2 O. s. p. prejednávajú sudy aj iné veci ako tie, ktoré vyplývajú z občianskoprávnych, pracovných, rodinných a družstevných vzťahov, ak to stanoví zákon. Právomoc súdu v tomto prípade je založená na ustanovení § 53 odst. 2 zákona č. 35/1965 Zb. o dielach literárnych, vedeckých a umeleckých (Autorského zákona), podľa ktorého spory o nárokoch vyplývajúcich z tohto zákona rozhodujú sudy, a to aj vtedy, ak ide o spor medzi socialistickými organizáciami.

Vyriešením otázky právomoci súdu rozhodovať o sporoch tohto druhu nie je však ešte vyriešená otázka, či sa na nárok uplatnený žalobou vzťahujú ustanovenia Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb.) o premlčaní a či ustanovenia Hospodárskeho zákonníka 1) o preklúzii.

V prejednávanej veci tvrdí žalobca, že na verejnej hudobnej produkcii usporiadanej žalovanou organizáciou 18. 1. 1969 boli použité hudobné diela autorov a že žalovaná organizácia ako usporiadateľ a súčasne ako používateľ týchto hudobných diel nespĺnila dobrovoľne povinnosť vyplývajúcu jej z ustanovenia § 1 vyhlášky č. 220/1954 Ú. v. v znení vyhlášky č. 183/1968 Zb. zaplatiť žalujuúcemu prevádzkovú honorár zo použitia hudobných diel.

Podľa ustanovenia § 12 odst. 1 písm. c) zákona č. 35/1965 Zb. autor má právo na odmenu za tvorivú prácu, pričom podľa ustanovenia § 13 citovaného zákona patrí autorovi odmena za tvorivú prácu pri

každom použití diela s výnimkami uvedenými v § 15 zákona č. 35/1965 Zb. (ktoré v danej veci neprichádzajú do úvahy).

Podľa ustanovenia § 44 odst. 1 zákona č. 35/1965 Zb. minister školstva a kultúry môže priznať socialistickým organizáciám zastupujúcim autorov alebo výkonných umelcov vo výkone práv podľa Autorského zákona výhradne oprávnenie, aby v rámci svojej pôsobnosti udielali privolenie na použitie diel a výkonov a okrem iného vyberali aj autorské odmeny a odmeny výkonných umelcov. Takouto organizáciou je na Slovensku Slovenský ochranný zväz autorský v Bratislave v zmysle ustanovenia § 1 vyhlášky č. 220/1954 Ú. v. v znení vyhlášky č. 183/1968 Zb.

Z uvedeného vyplýva, že nárok uplatnený proti žalovanej organizácii nestráca charakter nároku, ktorý má autor na odmenu za tvorivú prácu, ani keď sa zaplata autorskej odmeny nedomáhajú priamo títo autori, ale organizácia, ktorá autorov zastupuje (§ 40 a § 44 zákona č. 35/1965 Zb.).

Treba teda z toho vyvodiť, že i keď tieto nároky uplatňuje takáto organizácia (Slovenský ochranný zväz autorov) proti inej organizácii - používateľovi diel, treba použiť ustanovenia Občianskeho zákonníka o premlčaní práva, a to ustanovenia § 100 a § 101 O. z., podľa ktorých, pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach Občianskeho zákonníka uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

Na tento právny vzťah preto nemožno použiť ustanovenia Hospodárskeho zákonníka o preklúzii práva (§ 130 a § 131 Hosp. zák.), z ktorých mylne vychádzali pri právnom posúdení prípadu súdy obidvoch stupňov. 2)

Vyporiadanie škôd medzi socialistickými organizáciami upravuje Hospodársky zákonník, ktorého ustanovenia sa vzťahujú na nároky vzniknuté z týchto vzťahov. Výnimku z tejto všeobecnej zásady ustanovuje § 150 Hosp. zák., podľa ktorého za škody spôsobené pri prevádzke dopravných prostriedkov zodpovedá organizácia podľa príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka. Aj táto výnimka sa však vzťahuje iba na posudzovanie zodpovednosti za vzniknutú škodu, nie však na otázky zániku takýchto nárokov ani na otázky behu lehôt, v ktorých treba práva uplatniť. Aj keď sa zodpovednosť posudzuje podľa Občianskeho zákonníka, zánik nárokov vyplývajúcich z tejto zodpovednosti následkom uplynutia lehoty na uplatnenie práva sa posudzuje podľa Hospodárskeho zákonníka.

Nárok, ktorý je uplatnený v žalobe v prejednávanej veci, nie je však vôbec upravený v Hospodárskom zákonníku a ustanovenia Hospodárskeho zákonníka sa naň so zreteľom na jeho povahu ani všeobecne ani v jednotlivostiach nevzťahujú.

Súdy obidvoch stupňov porušili preto svojimi rozhodnutiami zákon v ustanoveniach § 1 a § 2 O. s. p. v súvislosti s ustanoveniami § 44 zákona č. 35/1965 Zb. a § 101 až § 106 O. z. a súd druhého stupňa i v ustanovení § 219 O. s. p.

1) Úplné znenie zákona bolo vyhlásené pod č. 37/1971 Zb.

2) Pozri aj rozhodnutie uverejnené pod č. 24/1974 Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk.